

КОСОВА Софія Олександрівна,
викладач відділу нормативного
забезпечення системи мовної
підготовки центру мовної
підготовки, Національна академія
Національної гвардії України
(м. Харків, Україна)

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ВЗВО ДО ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО НАВЧАННЯ (CLIL): ВИКЛИКИ, ПОТРЕБИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Інтеграція предметного й мовного навчання (*CLIL – Content and Language Integrated Learning*) є одним із ключових напрямів модернізації сучасної освіти, що поєднує розвиток мовних і фахових компетентностей [5]. Європейські дослідники – Д. Койл, Дж. Клеґг, Д. Марш, П. Худ, А. Малйерс та ін. – підтверджують, що *CLIL* сприяє не лише формуванню іншомовної комунікативної компетентності, а й підвищенню мотивації та міждисциплінарного мислення здобувачів освіти [4–7].

Для України впровадження *CLIL* має не лише педагогічне, а й стратегічне значення, адже воно виступає мовною складовою інтеграції нашої держави в європейський освітній і культурний простір, сприяючи гармонізації освітніх стандартів і забезпеченню мобільності студентів і викладачів у межах Європейського простору вищої освіти (*EHEA*).

В українському контексті інтерес до методики *CLIL* продовжує зростати, однак системна підготовка педагогів до її реалізації залишається обмеженою. У роботах О. Павлової й Л. Монастирьової наголошено на перспективності *CLIL* у немовних вишах, тоді як М. Подоляк акцентує на необхідності поєднання мовного та професійного компонентів у викладанні іноземних мов [1, с. 80; 2, с. 46]. В. Четвертик і Т. Веретюк аналізують ключові виклики імплементації *CLIL* у закладах вищої освіти, а М. Захаревич підкреслює значення інтегрованого підходу до формування іншомовної компетентності у студентів [3; 8].

Однак комплексне вивчення рівня обізнаності, готовності та практики впровадження *CLIL* серед викладачів вітчизняних ЗВО залишається недостатньо представленим у науковій літературі, що визначає актуальність нашого дослідження..

Метою дослідження є з'ясування рівня обізнаності, готовності та практичного використання *CLIL* серед викладачів закладів військової вищої освіти, зокрема Київського інституту НГУ та Національної академії НГУ.

Для досягнення мети визначено такі *завдання*:

- дослідити рівень обізнаності викладачів із методикою *CLIL*;
- визначити рівень їхньої готовності до впровадження цього підходу у власну педагогічну практику №
- з'ясувати, наскільки *CLIL* застосовується на практиці;

- окреслити основні труднощі та потреби викладачів у подальшій професійній підготовці.

Для збору даних було використано анкетування у форматі *Google Forms*. Опитування охопило викладачів іноземних мов і фахових дисциплін Київського інституту НГУ та Національної академії НГУ. Анкета містила блоки запитань, що стосувалися:

- рівня обізнаності з методикою CLIL;
- ступеня готовності до її впровадження;
- частоти та способів використання CLIL у навчальному процесі;
- труднощів і потреб у методичній підтримці.

Аналіз відповідей показав, що більшість респондентів (приблизно 60–65 %) заявили, що знайомі або частково знайомі з підходом *CLIL*, головним чином завдяки курсам підвищення кваліфікації, методичним семінарам або професійним спільнотам. Водночас лише близько 20 % викладачів регулярно застосовують елементи *CLIL* на своїх заняттях, ще третина робить це епізодично.

Основними труднощами педагоги вважають нестачу навчально-методичних матеріалів (зазначили понад половина респондентів); недостатній рівень іншомовної підготовки (відзначили близько 30 %); нестачу часу на підготовку *CLIL*-занять; а також у поодиноких випадках – низьку мотивацію здобувачів освіти.

Попри зазначені бар'єри, ставлення до *CLIL* є переважно позитивним: понад 80 % учасників відзначили, що інтегроване навчання підвищує інтерес курсантів, сприяє розвитку комунікативних і критичного мислення, а також наближає освітній процес до реальних професійних контекстів.

Більшість опитаних (понад 70 %) висловили готовність пройти спеціальне навчання або курси з методики *CLIL*, що свідчить про запит на системну підготовку педагогів у цьому напрямі.

Результати дослідження засвідчують наявність суттєвого розриву між обізнаністю викладачів, їхньою методичною готовністю та практичною реалізацією *CLIL* у закладах вищої освіти. Це потребує розроблення цілісної системи підготовки педагогів до *CLIL*, яка має включати:

- упровадження курсів підвищення кваліфікації з методики *CLIL*;
- створення бази навчально-методичних матеріалів українською та англійською мовами;
- організацію тренінгів, воркшопів і спільнот практиків;
- стимулювання міждисциплінарної взаємодії між викладачами мов і фахових дисциплін.

Отже, системна підтримка викладачів сприятиме розширенню практики *CLIL* у вищій освіті, зокрема у військовій сфері, та формуванню конкурентоспроможного професіонала з високим рівнем іншомовної комунікативної компетентності. Водночас це забезпечить поступову трансформацію змісту мовної освіти у напрямі міждисциплінарності, створення спільного освітнього простору між мовною та фаховою підготовкою, а також

розвиток нової культури педагогічної взаємодії.

Реалізація *CLIL* може стати каталізатором модернізації української освіти, що поєднує європейські стандарти з національними освітніми пріоритетами, розширює академічну мобільність і підвищує престиж українських закладів освіти на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Павлова О., Монастирська Л. Перспективи методики предметно-мовного інтегрованого навчання в немовних вишах України. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 18. Т. 3. С. 78–82. <https://doi.org/10.32843/2663-60852019-18-3-16>.
2. Подоляк М. Використання методу CLIL у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2024. Вип. 3. С. 44–57. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2024.312958>.
3. Четвертик В. К., Веретюк Т. В. Переваги та виклики імплементації елементів методики CLIL у контексті вищої освіти. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2024. № 4. <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2024-4-08-01>.
4. Clegg, J. *CLIL in Context: Practical Guidance for Educators*. Cambridge University Press. 2011. P. 1–150.
5. Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press. 2010. P. 1–182.
6. Marsh, D., Maljers, A., Hartiala, A-K. *Profiling European CLIL Classrooms: Languages Open Doors*. European Platform for Dutch. 250 p. <https://www.ecml.at/Portals/1/resources/Publications/clilprofiling.pdf>.
7. Villabona N., Cenoz J. The integration of content and language in CLIL: a challenge for content-driven and language-driven teachers. *Language, Culture and Curriculum*. 2022. Vol. 35, № 1. P. 36–50. <https://doi.org/10.1080/07908318.2021.1910703>.
8. Zakharevych, M. CLIL Methodology in the Context of an Integrated Approach to Foreign Language Learning. *Youth and Market*. 2025. 4(236). <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324133>.